
Святослав САДОВНИК, магістрант групи МЕ-1
Науковий керівник, к.геогр.н.,доц. **Чеболда І.Ю.**

**ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ЕКОЛОГІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ
НА ПИВОВАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Системи екологічного менеджменту, які опираються на виконання вимог стандарту ISO 14001:2015, стали найефективнішим управлінським методом реалізації принципів сталого розвитку на мікроекономічному рівні та дієвим інструментом суттєвого зменшення величин антропогенного впливу суб'єктів господарювання на довкілля. Вони стали особливо важливими для підприємств харчової промисловості, для яких вимоги щодо якості продукції, дотримання технологій виробництва та іміджеві оцінки відіграють головні ролі щодо позиціонування себе на продуктових ринках, розширення збуту продукції та підвищення рентабельності виробництва. Крім того, ще одним рушієм удосконалення систем екологічного менеджменту на підприємствах харчової промисловості є реальні перспективи просування своєї продукції на європейських ринках, а це стає значно легшим за умов наявності у підприємства сертифікованої системи екологічного менеджменту.

Для європейських споживачів вагомою є також іміджева складова виробництва продукції, в тому числі його екологічність. Європейська практика оцінює економічні втрати, зумовлені екологічними ризиками та впливами на довкілля у різних країнах, на рівні 3-5% від ВВП. А тому запобігти формуванню екологічних збитків найкраще через запровадження таких систем менеджменту, які б не потребували

складного їх адміністрування та організації контролю, а несли б у своїй основі індивідуально мотивовану ініціативну діяльність суб'єктів господарювання, спрямовану на досягнення конкретних екологічних цілей і завдань.

Слід констатувати, що у зарубіжній практиці цим питанням завжди приділялося уваги більше – у вітчизняному виробничому середовищі впровадження систем екологічного менеджменту робить перші кроки, часто натикаючись на нерозуміння їх потреби з боку керівників і власників підприємств. Доволі часто витрати на їх впровадження вважають як надлишкові і невиправдані. Але все більше і більше підприємств йдуть цим шляхом, отримують відповідні сертифікати, соціальні та економічні вигоди від цього. Останнім часом багато українських науковців присвячують цим питанням свої праці, зокрема С. Берзіна, В. Берзін, В. Вакараш, А. Ворфоломеев, В. Горопацький, Н. Дюжилова, О. Картавцев, Л. Кожушко, Л. Максимів, П. Скрипчук, О. Потай, С. Перминова, О. Ткач, І. Яреськовська. Але їх праці більше стосуються загальних підходів реалізації стандартів групи ISO 14001:2015, а от сучасні реалії вимагають дослідження питань запровадження та подальшого удосконалення системи екологічного менеджменту на підприємствах конкретних галузей – для нашої країни і регіону це вкрай актуально для харчових підприємств.

Тому предметом свого дослідження ми обрали особливості впровадження систем екологічного менеджменту на одному із провідних підприємств міста Тернополя ТзОВ «Пивоварня «Опілля». На теперішній час пивоварня стала національним виробником – її представництва працюють в усіх регіонах нашої країни. «Опілля» є одним із найуспішніших виробників про що свідчать результати роботи за довгі роки – воно постійно входить до списку 100 найкращих брендів України, а в регіоні стабільно отримує найвищу довіру серед

споживачів. І це – результат кропіткої роботи всього колективу заводу, націленого на успіх на всіх бізнес фронтах. Підприємство пройшло кардинальну технічну реконструкцію, введені нові лінії виробництва і розливу, розширено асортимент продукції, а, відтак, назріває необхідність виходу на зовнішні ринки, що потребує й удосконалення систем менеджменту.

Для ТзОВ «Пивоварня «Опілля» запровадження менеджменту на основі стандартів ISO 14001:2015 створить суттєві переваги:

- ✓ передусім, це зменшення видатків через підвищення ефективності використання енергетичних, сировинних і матеріальних ресурсів, зменшення обсягів відходів;

- ✓ підвищення рівнів ресурсокористування і економії ресурсів й коштів шляхом вироблення продукції, що підлягає вторинній переробці або випуску побічної продукції;

- ✓ скорочення екологічних платежів;

- ✓ формування екологічного іміджу виробництва, перетворення «Опілля» на «зелений» бренд регіону та зростання довіри до продукції з боку споживачів;

- ✓ недопущення екологічних інцидентів і зниження ризику юридичної відповідальності;

- ✓ підвищення рівня ринкової конкурентоспроможності шляхом забезпечення високої якості продукції і послуг (давно встановлено прямий зв'язок між дотриманням принципів екологічної політики й екологічного управління з поліпшенням екологічних характеристик продукції; останнім часом у свідомості споживачів якість продукції все більше асоціюється з її відповідністю екологічним стандартам;

- ✓ перспективи виходу ринки збуту європейських країн, які можливі тільки з дотриманням міжнародних

екологічних стандартів та критеріїв екологічності продукції, технологій і організації виробництва;

✓ розширення можливостей для доступу до грантових фондів і кредитів;

✓ можливість подачі клієнтам та контрагентам сертифікатів екологічної відповідності, підтримка добрих стосунків із сусідніми об'єктами та громадою Тернополя, поліпшення зовнішньої комунікації;

✓ внутрішня ідентифікація потенціалу зменшення витрат та сфер діяльності, які потребують удосконалення.

Враховуючи відповідні рекомендації [1, с. 49-50] і специфіку самого підприємства, ми пропонуємо алгоритм запровадження систем екологічного менеджменту на ТзОВ «Пивоварня «Опілля». Він передбачає низку конкретних послідовних кроків, реалізація яких забезпечить вище перелічені переваги господарювання:

1) усвідомлення необхідності переходу до систем екологічного менеджменту і прийняття відповідного рішення з боку керівництва про розроблення та впровадження системи екологічного менеджменту на пивоварні;

2) організація навчання фахівців у сфері освоєння положень групи міжнародних стандартів ISO 14001;

3) комплексна екологічна оцінка існуючої на підприємстві ситуації і системи менеджменту;

4) формування виконавчої групи з розроблення системи екологічного менеджменту на ТзОВ «Пивоварня «Опілля»;

5) розроблення Плану впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві.

План впровадження системи екологічного менеджменту на пивоварні має чітко показати виробничі та організаційні особливості підприємства, описати потреби і очікування усіх зацікавлених сторін, вимоги до нової системи менеджменту,

необхідні ресурси, які треба залучити, а також визначити відповідальних осіб і встановити конкретні терміни.

Перебудова системи управління підприємством передбачає загострення уваги до усіх екологічних і суміжних з ними аспектів діяльності пивоварного заводу, ідентифікацію усіх ризиків і можливостей реалізації цього Плану, перегляду усієї корпоративної екологічної політики і встановлення нових екологічних цілей.

Конкретизація таких завдань можлива за умови докорінної ревізії відповідальності й повноважень персоналу, проведення внутрішнього екологічного аудиту виробничих процесів і системи управління, використанню сучасних, в т. ч. інформаційно-цифрових, методів та інструментів оперативного екологічного контролю, формування системи екологічних показників діяльності підприємства, створення ефективної системи коригування дій.

Література:

1. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. / С. В. Берзіна, І. І. Ярьськовська та ін. – К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 134 с.